

ФОРМА ВІДНОВНОГО ПРАВОСУДДЯ – СІМЕЙНІ КОНФЕРЕНЦІЇ

Л. Тіторенко,

студентка 5 курсу юридичного факультету

Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна

Програми відновного правосуддя впроваджуються у різних країнах світу починаючи з середини 70-их років минулого сторіччя. Форми реалізації програм та моделі їх функціонування є різними. Наразі наша країна знаходиться на етапі формування вітчизняної моделі відновного правосуддя. Власне тому, доцільним є огляд існуючих програм в інших країнах.

Термін “відновлююче правосуддя” походить від англійського словосполучення “*restorative justice*”. Однак за ним не приховується якийсь конкретний метод чи техніка. Це швидше підходи до питань

злочину і покарання. Як визначив Тоні Маршалл: "Відновлююче правосуддя – це процес, за допомогою якого сторони, втягнуті у злочин, спільно вирішують як поводитись з його наслідками і які висновки зробити на майбутнє" [1].

Існує декілька моделей відновлюючого правосуддя. Однією з них є так звані *сімейні конференції*. Вони беруть свій початок у традиціях корінного населення Нової Зеландії – маорі. Західна модель правосуддя для маорі була варварством і себе не виправдовувала. Вони стверджували, що західна система націлена на покарання, а не на вирішення самої проблеми. На погляд маорі, остаточне рішення нав'язувалось державою, а не приймалось в результаті переговорів. Ні сім'я, ні громада не брали участі у процесі. В наслідок дискусій у 1989 році урядом Нової Зеландії прийнято закон "Про дітей, молодь та їх сім'ї" [2]. На його підставі порушені кримінальні справи щодо неповнолітніх передаються поліцією для вирішення на сімейній конференції. Замість слухань у суді, представник системи соціального забезпечення організовує зустріч правопорушника і жертви. У ній також беруть участь сім'ї сторін, далекі родичі (особливо у неповних та неблагополучних сім'ях), авторитетні у громаді люди. Крім цього, можуть запрошуватись і соціальні працівники, друзі, вчителі тощо. Під час зустрічі всі присутні мають право виявити свої почуття, дослідити факти та знайти вирішення проблеми, зокрема, відшкодувати шкоду[2]. І що головне – рішення має бути одноголосним.

Сімейні конференції збирають велику кількість людей. У колі родини відкривається повноцінна можливість полегшити вчинене зло. Важко зустрітись правопорушнику з жертвою, але ще важче подивитися в очі своїм батькам. Оскільки правопорушник є членом сім'ї, конференція надає можливість здійснити його підтримку. В процесі обговорень сім'я розробляє узгоджену стратегію подальших дій злочинця, заохочує взяти на себе відповідальність та, по можливості, виправити вчинене зло, і при цьому дають йому відчутти підтримку.

У Новій Зеландії сімейні конференції функціонують настільки успішно, що близько 80% кримінальних справ закриваються за їх наслідками. Успіх сімейних конференцій був настільки вражаючим, що нині вони проводяться в Австралії, Великобританії, Нідерландах, Швеції і Бельгії.

Загалом новозеландський досвід показав, що програми відновного правосуддя, зокрема сімейні конференції, є ефективною складовою кримінального процесу.

Література:

1. Иво Айртсен. Деятельность в области восстановительного правосудия в Европе // Вестник восстановительной юстиции. – Вып.3, М., 2000.- Ст. 6
2. Землянська В.В. Запровадження відновних підходів: зміна погляду на кримінальне судочинство/ Журнал «Право України». - №10, 2003.- ст.154-156.
3. Зер.Х.- Восстановительное правосудие: новый взгляд на преступление и наказание. – М.: Центр “Судебно-правовая реформа”, 1998.- Ст. 98
4. Рустем Максудов, Михаил Флямер, Людмила Карнозова. Цели и смысл движения за восстановительное правосудие. - <http://www.sprc.ru/vosst.1st.phtml>

Науковий керівник: В.М. Трубніков